

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsako sredo popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 20.— K
pol leta . . . 10.—
četrt leta . . . 5.—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. . . dvakrat . . . 60
. . . trikrat . . . 45
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

PAV. FLERE:

Degradacija učiteljske izobrazbe.

Učiteljska naj se skrejša na tri letnike.

Tako vsaj predpisuje učni načrt in program za vse učiteljske šole v kraljestvu SHS, izdan od ministrstva prosvete v Beogradu dne 18. avgusta t. l., št. 20827. Oglejmo si ta stvar malo pobliže!

Razdelitev učnih predmetov na tedenske učne ure v teh treh letnikih je: Učni predmeti: Verouk I. letnik 2, II. letnik 2, III. letnik 1, skupaj 5; 2. Materinsčina in književnost I. l. 3, II. l. 3, III. l. 2, skupaj 8; 3. Tuj jezik in književnost I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, skupaj 6. (Po narodu: ali ruski ali francoski ali nemški.); 4. Narodna zgodovina I. l. —, II. l. —, III. l. 2, skupaj 2; 5. Obča zgodovina I. l. 2, II. l. 2, III. l. —, skupaj 4; 6. Zemljepis I. l. 2, II. l. 2, III. l. —, skupaj 4; 7. Matematika I. l. 3, II. l. 3, III. l. 2, skupaj 8; 8. Zivalstvo in rastlinstvo I. l. 2, II. l. —, III. l. —, skupaj 2; 9. Kemija I. l. —, II. l. 2, III. l. —, skupaj 2; 10. Mineralogija in geologija I. l. —, II. l. —, III. l. 2, skupaj 2; 11. Fizika I. l. —, II. l. 3, III. l. —, skupaj 3; 12. Somatologija in higiena I. l. 2, II. l. —, III. l. —, skupaj 2; 13. Psihologija I. l. 3, II. l. —, III. l. —, skupaj 3; 14. Logika I. l. —, II. l. —, III. l. 2, skupaj 2; 15. Pedagogika I. l. —, II. l. 4, III. l. —, skupaj 4; 16. Metodika in šolsko delo I. l. —, II. l. 1, III. l. 14, skupaj 14; 17. Poljedelstvo I. letnik 2, II. letnik 1, III. letnik 1, skupaj 4; (Samo v moških šolah, v ženskih žen. ročna dela.); 18. Cerkveno petje I. l. 2, II. l. 2, III. l. 1, skupaj 5. (Samo v pravoslavniških šolah, v ostalih orglanje.); 19. Slikanje I. l. 2, II. l. 2, III. l. 1, skupaj 5; 20. Petje po notah I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, skupaj 6; 21. Risanje I. letnik 2, II. l. 2, III. l. —, skupaj 4; 22. Lepopis I. l. 1, II. l. —, III. l. —, skupaj 1; 23. Gimnastika in otroške igre I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, skupaj 6. Skupaj: I. l. 34, II. l. 34, III. l. 34, skupaj 102.

Preden bi hoteli razpravljati o tem načrtu, ki se ocenjuje sam, si oglejmo še razdelitev učnih predmetov na naših dosedanjih učiteljskih po organizacijskem statutu iz l. 1886.

Učni predmeti: 1. Verouk I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, IV. l. 2, skupaj 8; 2. Pedagogika s praktičnimi vajami I. l. —, II. l. 2, III. l. 5, IV. l. 9, skupaj 16. (Kjer je tudi vrtec, na žen. učit. v III. l. 6 ur.); 3. Učni jezik I. l. 4, II. l. 4, III. l. 4, IV. l. 4, skupaj 16; 4. Zemljepis I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, IV. l. 1, skupaj 7; 5. Zgodovina in domače ustavoznanstvo I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, IV. l. 1, skupaj 7. (Na žen. učit. le: zgodovina); 6. Matematika in geometrijsko risanje I. l. 4/3, II. l. 3/3, III. l. 2/2 IV. l. 2/1, skupaj 11/9. (Na žen. učit.: Aritmetika in geom. oblikoslovje); 7. Prirodopis I. l. 2, II. l. 2, III. l. 1, IV. l. 1, skupaj 6; 8. Prirodoslovje I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, IV. l. 1, skupaj 7; 9. M. u. Poljedelstvo s posebnim ozirom na kraj. razmere I. l. —, II. l. —, III. l. 2, IV. letnik 2, skupaj 4; 10. Zenska ročna dela I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2 IV. l. 2, skupaj 8; 11. Lepopis I. l. 1, II. l. —, III. l. —, IV. l. —, skupaj 1; 12. Prostoročno risanje I. l. 2, II. l. 2, III. l. 2, IV. l. 1, skupaj 7; 13. Glasba s posebnim ozirom na cerkveno glasbo I. l. 5/2, II. l. 5/2, III. l. 5/2, IV. l. 5/2, skupaj 20/8; (Na žen. učit. le: glasba); 14. Težavabla I. l. 2, II. l. 2/1, III. l. 1, IV. l. 1, skupaj 6/5; Skupno za moška učit.: I. l. 28, II. l. 28, III. l. 30, IV. l. 30, skupaj 116; Skupno za ženska učit.: I. l. 26, II. l. 26, III. l. 28, IV. l. 26, skupaj 106.

V resnici: ni treba da bi imeli skominne po pretekli dobi, ker smo vsi srečni, da je za nami; a bojimo se za prihodnost, če se nam hoče po tridesetih letih nekaj že posebi slabega nadomestiti s še slabšim!

S kolikim zaupanjem smo zrlili leta in leta v ono lepo, pa tako oddaljeno dobo, ko bomo svobodni! Kako so se nam razširila pljuča, ko smo prvič dihalili svobodni zrak! Zdaj je bodočnost naša, zdaj bo blagoslovljeno delo za kulturno dvigovanje naroda — smo si rekli; zdaj pokaži, narodni učitelj, da si res poklican za kulturno svobodno delo! Zdaj je tukaj tvoj čas! A dvigni se nam; izobrazuj se nam; sam si vzemi, kar ti je šolska izobrazba preskopo

odmerila, da boš mogel tudi sam več dati . . .

To, prijatelji, so bile misli, so bili načrti, ki so vodili k svobodnemu razmahu; zaradi njih smo terjali in terjali višjo strokovno izobrazbo učiteljstva in upali smo, ker smo opazili za stvar zanimanje tudi na mestih, kjer tega nismo bili vajeni, da tudi dosežemo, kar upravičeno terjamo.

Zdaj pa tak načrt — pijuska v lice in ne vemo, zakaj ne odkod. Ministrstvo za prosveto bi kakega tako dalekosežnega načrta ne smelo izdati, preden ni zaslusalo merodajnih činiteljev; ne smelo bi ga izdati vsaj, preden so se ustanovili v njem posamezni oddelki za različna šolstva. A čuden slučaj ironije je, da prinaša 90. šte. »Službenih Novin« ta načrt, 91. št. pa ustanovitev in organizacijo teh oddelkov. Ker nismo ne juristi ne upravni uradniki, se nam ne zdi primerno označevati tega početja, pravdanski človek bi mu rekel — brezglavje.

Dovolj žolca; čas bi bil, da bi novi učni načrt za učiteljska ogledali stvarno; ampak tega ravno ni mogoče, ker načrt sam ni stvaren. Ali kdo naj pripisuje kako stvarnost načrtu, ki hoče ustaliti strokovno učiteljsko izobrazbo, pa predpisuje za poljedelstvo, za cerkveno petje, ozir. orglanje (komu na korist?) in še za vsako ročnost vobče po več učnih ur kakor za vgojeslovje, torej za najvažnejši predmet učiteljske izobrazbe? Če si predočimo posledice samo tega ravnanja, moramo zahtevati preklke načrta, preden za začne udeleževati!

Za izbor učne snovi pa nam zadostuje, če poslušamo iz tega novega načrta snov, ki naj se podaja v celokupnih štirih tedenskih urah, torej vsega skupaj v najboljšem slučaju v 60 urah vse učne dobe, iz »pedagogike«. Program jo navaja:

»II. razred. Naloga pedagogike. Pojem izobrazbe. Potreba izobrazbe. Možnost izobrazbe. Meje izobrazbe. Izobraževalna teorija in praksa. Pomožni nauki pedagogije. — Izobraževalna teleologija. Izobraževalna metodologija. Pregled izobraževalnih sredstev in njihovi medsebojni odnošaji. — Naloga pouka. Vrste inte-

resiranja. Učni načrt. Izbor učne snovi. Koncentracija pouka. Razdelitev učne snovi na učno dobo. Obdelava učne snovi. — Disciplina. Pojem in naloga discipline. Pregled disciplinarnih sredstev. — Izobrazba v ožjem smislu. Pojem in naloga izobrazbe v ožjem smislu. Sredstva za neposredno izobraževanje moralnega značaja. Šolska potovanja, šolske hranilnice, šolska stavba, šolska delavnica, šolske družbe, šolske dolžnosti, igre, šolske svečanosti, roditeljski sestanki. — Kratek pregled in ocena praktičnih izobraževalnih ustanov.

Ce bi imeli vzrok dvomiti o dobri volji sestaviteljev načrta, bi govorili lahko o ne vem čem vse, a nimamo niti tega namena; zato tudi rečemo, da je načrt povzročila neprevdarnost. Modernost hoče uvajati, a kako naj bo moderen v podrobnosti, če ni pravega duha v celoti? Ta »pedagogika« nam ne bo dala vgojiteljev za naš narod in ne učiteljev za naše šolstvo.

Zato pa je naša misel ta:

Vsi merodajni činitelji, predvsem pa vse učiteljske organizacije naj nemudoma odklonijo načrt in dopovedo ministrstvu za prosveto, da nas potiska s takimi navedbami za 50 let nazaj, mi pa da tega nečemo, ker hočemo naprej, navzgor. Zato naj ta načrt preklicijo ali pa naj ga — če je prepričano o dobroti svojega izdelka — uveljavijo samo tam, kjer bi morebiti še pomenil kak napredek.

Riko Paternost:

Skupno učiteljsko za vso Slovenijo. Proti učiteljskem v Velikovecu.

Navdaja me nepopisna radost, ko v verige vkovani in tlačeni narod slovenski vstaja in odločno zahteva šol vseh strok. S 16. julijem datiramo najvišjo šolo — vseučilišče. Ni ga nam hotela priznati naša mačeha »kulturna« Avstrija, pač pa nam ga je dal naš bratski srbski narod kmalu po združenju z nami. Zato se tega najvišjega kulturnega izobraževališča tembolj veselimo.

Kakor zrel sad je padel našemu narodu prvi »Jugoslovanski konservatorij

predmet. Navesti hočem le knjige za posamezne predmete.

1. Harmonija, kontrapunkt, nauk o glasbenih oblikah: J. Foerster: Nauka o harmoniji. F. J. Skuhersky: Nauka o skladbi. F. J. Skuhersky: O formah hudebnih.

K. Stecher: Nauka o formah hudebnih.

2. Zgodovina glasbe s posebnim ozirom na češko in slovansko glasbo sploh:

J. Borecky: Stručny přehled dějin české hudby.

J. Brauberger: Katechismus všeobecných dějin hudby.

H. Rieman: Katechismus dějin hudby 2 zvezka preložil iz nem. J. Borecky.

K. Stecher: Všeobecný dějepis hudby.

K. Hoffmeister: Bedřich Smetana.

Zd. Nejedlý: Bedřich Smetana (Buch a práce IV. zv.)

3. Pedagogika: Dr. G. A. Lindner: Obecní vychovatelství.

Tyř: Obecné vřchovatelství.

4. Solospev: Dr. D. Panyrek: Hygiena hlasu.

Dr. Jos. Cisler: O hlasu, jeho onemociení a šetření.

R. Dannenberg: Katechismus spěvu.

LISTEK.

I. S.:

Spomini na zadnje »Zavezino« zborovanje.

Po mnogih letih sem se letos zopet udeležil »Zavezinega« zborovanja. Dva dni biti v Ljubljani, to je pri sedanjih draginji precej drago, vendar mi ni nič žal, ker sem odnesel prav lepe vtiske in spomine. Predvsem mi je imponirala resnost zborovanja in zborovalcev. V prejšnjih letih so se udeleževali zborovanja poleg nekaterih starejših delegatov posebno mnogi mladi učitelji, ki so imeli pri tem svoj špas in običajne krokarije. Letos sem pa videl skoro samo tovariše in tovarišice v zrelejših letih. Stajerska je že druga leta pošiljala najbolj inteligentno učiteljsko na zborovanje in je tudi letos v tem oziru dominirala, dasi je tudi kranjsko učiteljsko bilo zastopano po najbolj-ših in najagilnejših močeh. Pogrešal pa sem temperamentnih Primorcev.

Kakor mnogi drugi tovariši, ogledal sem si tudi jaz »Učiteljsko tiskarno«. Čudil sem se velikemu napredku. Z veseljem in ponosom so nam jo razkazovali ljub-

ljanski tovariši, in tovariš Likozar si je samozavestno vihal dolge brke, ko nas je vodil okoli strojev. Spomnil sem se pre-rano umrlega K. Widra, ki je vodil zavod v najhujših časih in mu posvečal vse svoje moči. Sedaj so naložili tudi to breme na široka pleča našemu najboljšemu ekonomu Bernotu, ki vzkub vsem poslom postaja vedno bolj okrogel.

Obiskal sem seveda tudi strokovno tajništvo. Nisem vedel, da je to tako koristna naprava. Precej mi je strokovni tajnik izračunal, da so mi izplačali za eno osebo premo malo draginskih doklade. Nazadnje me je vprašal, če imam že prenočišče, in ko sem mu rekel, da ne, mi je nakazal brezplačno prenočišče v gluho-nemnici. Vse to mi je tako ugajalo, da sem izvelkel možnjicek in plačal svoj obolus za »rezervni sklad«, česar do tedaj še nisem storil, ker mi gre denar bolj težko iz rok.

Kot omenjeno, sem prenočeval v gluho-nemnici, kjer je bilo pripravljeno prav snažno skupno prenočišče. Meni je zelo ugajalo, prijetneje se mi je zdelo kot v hotelu in le želel bi, da bi se tako prenočišče za učiteljsko stalno vzdrževalo.

Bil sem tudi v »Narodnem Domu«. Vesel sem ga bil, ker sedaj je postal vendar enkrat res — narodni dom.

Najimenoitnejši dogodek zborovanja je bil sklep, da se razpusti »Zaveza«. Mnogemu, tudi meni, je postalo pri tem otoplo pri srcu. Če bi nam ne bila »Zaveza« vstvarila ničesar drugega, že njena zborovanja so bila velik, marsikomu edini užitek, na katere se je veselil že mesec poprej. Pa zaradi popolnega ujedinenja so delegatje soglasno sprejeli predlog, ki ga je navdušeno priporočal naš Gangl.

In ko sedaj zopet tičim v svojem samotnem zatišju, se še premnogokrat spominjam tega veličastnega zborovanja. Se vedno jih vidim v duhu: na predsedstvu Jelenca, Gnusa, Rusa in Luznarja, na desni Brinarja, čegar specialiteta je menda predlog za konec debate, na levi pa Gangla, Flereta, Lapajnetca, in malo zadaj Šmajdka, ki čaka kakor lev, kedaj bo mogel poseči v debato.

ALBIN LAJOVIC:

Začasni izpraševalni red praške izpraševalne komisije za učitelje godbe.

(Dalje.)

Specijalni del govori natančneje o posameznih predmetih, njihovih novih smer-nicah in navaža podrobno snov za vsak

Glasbene Matice». Kaj smo pridobili z obema imenovanima zavodoma, o tem naj piše spretnejše pero! Pozdravljamo oboja najvišja kulturna zavoda, kakor pozdravljamo vse na novo otvorene šole.

Ne kaže, da bi se srednje šole postavile v kak zakotni trg ali vas. Kajti ni dovolj, da učenec vtepa v se, kar se mu naloži v šoli, temveč je treba, da si razširi svoje duševno obzorje, kar je edino mogoče v kakem mestu. Najmanj priporočljiva je pa ustanovitev učiteljske, torej strokovnega izobraževališča našega naraščaja, v tako zakotnem gnezdu, kakor je velikovec. Popolnoma upravičen je protest »Učiteljskega sveta za Koroško«, ki je proti temu učiteljsku. Ta iz odbornikov vseh koroških okrajnih učiteljskih društev konstituirana korporacija in edini avtonomni stanovski organ vsega koroškega osnovno- in meščanske-šolskega učiteljstva vztraja pri svoji izjavi. Osuna točka te izjave se glasi: poverjenost za uk in bogocastje namerava baje otvoriti prvi letnik učiteljskega v Velikovecu. Učiteljstvo protestira proti ustanovitvi takega zavoda na Koroškem, ker tu danes niso nikjer dani pogoji za učiteljsko izobraževališče. To izjavo so priobčili menda vsi slovenski dnevniki in tudi nekaj tiskov. Ljudi »Slovenski Narod« jo je priobčil, toda v skrajni obliki. Zakaj, tega ne znam. Če je uredništvo glasila J. D. S. namenoma črtalo zadnje tri točke imenovane izjave, potem moramo proti taki samovoljnosti odločno protestirati. Dolgo časa so nas politični voditelji razni strank vodili za nos, osobito starejši učiteljske vrste. An mi gremo danes zadržani preko vsake stranke v boj za dobrobit šolstva. To sem omenil, ker moram!

Sem za eno samo učiteljsko za vso Slovenijo, in sicer v Ljubljani.

Zakaj?

Da se preustroji in razširi učiteljsko, je razvidno iz nacrtja preustrojitve šolstva in narodne vzgoje, ki ga je sestavil odsek »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«. Treba se bo temeljiteje izobraziti v higieni in pojmu medicini. Ludi o glasbi bo treba učiteljstvu znati malo več, kakor doslej. Posebe bo treba učiteljskim posecati gospodinske in kuharske šole ter seznaniti z vzgojo dojenčkov. In če omenim še to, da se bo treba teoretično in praktično izobraziti v vzgoji slepcev, gluhotenih in jecjavcev, mislim, da sem v glavnem povedal skoro vse.

Kaj in koliko nam nudi v tem oziru skromni velikovec? — Zato pa zahtevamo, da naj bo eno samo učiteljsko (s paralelkami, če potreba) v središču Slovenije, v Ljubljani. Le ta more nuditi našemu naraščaju vse, ne samo kar zahteva preustroj učiteljskega ampak tudi, da se učiteljski tudi socialno obrusi. (Koncerti, opera, drama, muzej, galerije slik itd. itd.)

Drugi vzrok, ki govori samo za eno učiteljsko v Sloveniji je, da dobimo najboljši profesorski material. Veda postaja vedno obširnejša, zato je tembolj potreba, da se srednješolski učitelji specializirajo. Koliko pa imamo v Sloveniji srednješolskih učiteljev, ki bi ne bili le priznani strokovnjaki v svoji stroki, ampak tudi temeljito podkovani v pedagogiki. Samo na ta način, da odpravimo lokalna učiteljska in postavimo samo eno učiteljsko za vso Slovenijo, lahko dvignemo isto na najvišjo kulturno stopinjo.

Ne vem, kdo je sprožil zahtevo po učiteljsku v Velikovecu. Oni gotovo ne, ki poznajo vse težnje učiteljskega stanu.

Vsekakor se mi zdi, da diši vse to po separatizmu. Korošci hočejo svoje učiteljske. Ne vem tudi, če imajo ravno starši pravico odločati, kje naj se vzgaja učiteljski naraščaj. Pretežna večina staršev je premalo samostojna in naobražena, da bi mogla o tem presojati. To prepustimo učiteljstvu in profesorjem učiteljske. Če bi imeli starši to pravico, potem bi imeli tudi pravico odločati, kje naj se vzgaja zdravnik, odvetnik, duhovnik i. dr. Kolikor je meni znano, ni vlada še nikdar vprašala staršev, v katerem gnezdu naj ustanovi bogoslovje ali pa kako drugo strokovno šolo.

Možje, ki dobro poznajo koroške razmere, so mi zatrjevali da ni v vsej koroški Sloveniji niti tu slovenskih dijakov, ki bi bili v preteklem šolskem letu obiskovali četrti ali pa vsaj tretji razred srednje oziroma meščanske šole in bi se zglasili za vstop na nameravano učiteljsko v Velikovecu. Zato pa Visji šolski svet zahteva z odlokom z dne 30. junija 1919. št. 9156: učitelji naj izberejo najboljši svojih učencev in naj jih prav posebno intenzivno poučujejo razen v računstvu zlasti še v slovenščini itd. Absolventi ljudskih šol naj bi tedaj pobirali na velikovsko učiteljsko. Se same misli je nas sram, zato moramo prepričati učiteljske v Velikovecu.

Omeniti moram še, da so koroške ljudske šole kvečjem petrazredne in da se od učencev, ki hočejo vstopiti v I. razred mešč. šole, zahteva, da so dovršili V. razred ljudske šole.

Kdor hoče z znižanjem učiteljske izobrazbe od pomoči pomanjkanju učiteljstva, zida na pesek. Če že primanjkuje učiteljstva, tedaj je bolje, da skrcimo večrazrednice in si pomagamo s polnevnim poukom toliko časa, da dobimo iz učiteljske res dober in strokovno naobražen naraščaj. Za vsako ceno hočemo braniti čast in ugled šole in učiteljstva. Če bi bilo treba, se ne plašimo niti najskrajnejših sredstev.

MILAN SILHA-ALBIN LAJOVIC:

Nova vrsta stanovskih organizacij — učiteljske zbornice.

Naloga kakoršegakoli demokratičnega ustroja bodi strokovnost. Sposobne ljudi treba postaviti na pravo mesto. Če odločajo nepoučeni ljudje o usodi drugih, delajo zlo, četudi nimajo namena. »Demokratizem je optimističen«, tako je dejal prof. dr. Radl, ko je predaval v Brnu, »stani na zaupanju do ljudi«.

Doslej se učiteljstvu ni zaupalo, in ni se smelo zaupati radi avtokratskega avstrijskega sistema in zato so o njegovih, stanovskih rečeh, odločali — drugi.

Danes so drugačne razmere! Učiteljstvo se tega zavedi, razjasni in zahtevaj, da odločuj samo o svojih zadevah. Zlomiti mora v sebi ono umetno in nasilno privzgojeno medsebojno nezaupanje. Bojim se, da ne dosežemo vsega, kar bi danes lahko dosegli — ne, ker nam ne bi hoteli dati, temveč ker je učiteljstvo zadovoljno s svojim dosedanjim pravnim stališčem. Tu bi morali razumni tovariši vzbuditi zanimanje za stvar, in pri društvenih zborovanjih odločno zahtevati ustanovitev »učiteljskih zbornic«, ter poslati resoluciji osrednji organizaciji, da jih predloži na pristojno mesto. Ne zamudimo trenutka, ki se morda nikdar več ne vrne. Vse tovariše dobre volje pozivljam na delo. Profesorji skoro pobere sad svojega dela, oni

so dosti rano podčrtali zahtevo učiteljske samouprave.

Na kratko hočem očrtati, kako si predstavljam pravomočnost, sestavo in uradovanje »učiteljskih zbornic«.

Seveda se to vprašanje ne more reševati brez ozira na druge činitelje šolske uprave.

Naloga učiteljske zbornice je analogna oni notarske, zdravniške, odvetniške in malo tudi oni trgovskih in obrtnih zbornic. Rešuje namreč samo stanovske zadeve.

Njih kompetenca je torej začrtana popolnoma drugače, kakor je to hotel ravnatelj Ulehla, ki pravi, da naj obravnava samo pedagogična vprašanja, kakor je bilo preje v navadi pri okraj. učiteljskih konferencah. Po mojem skromnem mnenju pripada to tudi nadalje le okr. učiteljskim konferencah. »Učiteljske zbornice« posredujejo stik učiteljstva z okrajnimi uradi, ministerstvom v kolikor se tiče stanovskih zadev. One razglašajo, kar so dosegle na podlagi razpravljanja; kaznava okrajne zbornice, naredbe in odloke šolskih uradov sistemiziranja mest i. t. d. Izvršujejo oddajo mest, nastavljaajo namestnike, vodijo osebni status, disciplinirajo na podlagi posebnega reda; nakazujejo prejeme, nagrade, ustanove; nadzirajo šole v administrativnem pogledu, skrbje, da se izpolnijo kvalifikacijske tabele, ter informirajo šolske urade o važnejših šolskih težnjah.

Pisarna učiteljske zbornice je prideljena pisarni šolskega urada, upravništvo in računski oddelek sta za oba skupna.

Učiteljska zbornica ima stalne uradnike in pa gotovo število svetovalcev — učiteljev, ki o vseh rečeh zborni odločujejo in sicer kadar je potreba.

Stalni uradnik je administrativni uradnik — pravnik, ki vodi vse agende in pa šolnik — strokovnjak, ki nadzira stanje šol in delovanje učiteljstva na svojih službenih mestih. Vsaka kategorija šol voli v učiteljsko zbornico po dva zastopnika.

Značaj kompetence učiteljskih zbornic zahteva državno in pravno nadzorstvo. Podeljevanje služb, discipliniranje in nakazovanje prejemkov so strogo pravne zadeve. Vladni zastopnik, šolski pravnik, ima dosti vpliva, da se dela vse po predpisih in zakonih. Proti odredbi okrajne učit. zbornice je dovoljen priziv na državno učiteljsko zbornico.

Agenda okrajnih zbornic bo precej obširna, skoro tako velika, kakršno so imeli bivši deželni šolski sveti; upravljala bo nad 1000 učiteljev.

Naj se dotaknem še vprašanja, kdo nastavlja začasne učitelje? Vedno ni mogoče čakati, da se zbornica o tem posvetuje. Mogoče bi mogla to storiti krajevna konferenca; sistemiziranje novih mest pa je pridržano, kakor sem že omenil, šolskim uradom.

Naknadno bo treba predelati in se pogovoriti o načelih podeljevanja mest, rešiti bo treba koedukacijo in izravnati učitelje z učitelji vseh povsod. Za dovoljno rešitev zadošča malo dobre volje. Ravno tako je treba predelati vprašanje prednosti na podlagi kvalifikacije, ki jo določajo strokovnjaki z vsot strogostjo. Podeljevanje služb se mora pospešiti. Vprašanje nadzorstva in izpolnitev kvalifikacijskih tabel je silno rahločutno in važno — o njem se da mnogo debatirati. Kvalifikacijske tabele izpolnijo učitelji pri domači konferenci sami in jih pošljejo potem učiteljski zbornici. Služijo kot podlaga statistiki o stanju

šol in šolskemu strokovnjaku, kadar obišče šolo. Ureditev tabel je velike važnosti in odgovornosti polna. Da se tabele prav izpolnijo, da vsak učitelj svojo vidirati, overoviti. Kdo naj jo overovi? Na željo tovariš, ali na konferenci izvoljeni zaupnik. Dvomljive kvalifikacijske podatke gotovo tovariš tovarišu popravi in šolski strokovnjak spozna ob priki svojega obiska sam ce bi kaj ne odgovarjalo resnici.

Najmanje enkrat na mesec zboraže okrajna učiteljska zbornica. Določiti moramo se, kdo sklicuje seje, kdo določa spored, kakšen je poslovnik, kako zagotoviti, da se bodo seje res vršile. Potmino in umevne plače država, kakor je to delala doslej po zakonu z dne 30. marca 1897.

Pri načenem ministerstvu se sestavi državna učiteljska zbornica na analogen način. Njen celokrog obsega pritrditve in ukinitve sklepov okrajnih zbornic. Vsled ukinitve takega sklepa nastalo izpremembo mora potrditi ministerstvo.

Na ta način se prihrani ministerstvo neprijetnosti osebne uprave, na drugi strani pa podčrta svoj vpliv po svojih zastopnikih v državni učiteljski zbornici.

Tu se mora posebej poudarjati državno nadzorstvo, ki mora biti porok, da se vrši vse po veljavnih zakonih, da se deli torej pravico, na katero se sicer sklicuje vsakdo, a jo malokdo brani. S tem stališčem o nujnosti državnega nadzorstva v učiteljskih zbornicah naj se seznanijo oni, ki se sedaj ne zapopadejo, da mora biti učitelj pri izvrševanju svojega notranjega dela svoboden, da ne sme imeti dekretnanega pedagogičnega svetovalca, in oni, ki se sedaj sumničijo, da se hoče učiteljstvo izmuzniti nadzorstvu sploh.

Današnje nadzorstvo napravlja iz učiteljstva rokodelce. Uradniki zahtevajo svoje stanovske zbornice, njih stremljenje poudira nase in obratno.

Od vprašanja »učiteljskih zbornic« zavisi ureditev celokroga šolskih uradov in njih bodoča sestava, kakor tudi ureditev šolskih odborov ali komisij v prehodni dobi. Okrajne disciplinarne in službe podeljujoče komisije bi se morale že sedaj izvoliti in prikleniti novim šolskim odborom. Odbori se mora izviti pravica, staviti tereno-predloge.

Preostojee misli in načrti o učiteljskih okrajnih in državnih zbornicah razvija češki tovariš Milan Solha v 21. letošnji številki strokovnega lista »Komensky«. Naj nakratko povem, kaj mislim jaz o stvari.

Prvič podčrtam zahtevo, da se na vsako mesto postavi strokovnjak. Naša stara zahteva je to, le da jo avstrijska uprava ni hotela nikdar slišati. V tej zahtevi tiči pa še nekaj in to je, da mora postati tudi vsak učitelj strokovnjak, kar pa more doseči le tedaj, če je gmotno neodvisen in tako dobro podprt, da more vse svoje moči posvečati šoli in svoji nadaljni izobrazbi.

K izobrazbi spada tudi dobro poznanje sedanjega pravnega reda. 90 % učiteljstva obojega spola ne ve točno za svoje pravice, analogno mogoče tudi ne za dolžnosti in plava v splošnem toku dalje, ne meneč se za izpremembe pravnega značaja. Vsled tega vse tako izgleda, kakor da je večina zadovoljna v resnici z dosedanjimi pravnimi razmerami in da si ne želi izprememb. Večina pa, kakor rečeno, ne pozna svojih lastnih odnošajev napram šolski pravni upravi in radi tega ne zahteva izprememb.

Da podprem svojo trditev s samo enim dokazom, naj navedem slučaj. K viš-

Dr Branbergova: Pedagogický přehled literatury zpěvu.

Za praktično vajo se priporoča: 1. vaji za pravilno dihanje, tehnično vežbanje na podlagi Ifertove šole, deklamatične vaje na podlagi iste šole in prednašanje solfež. Učni pripomočki: J. Concone: 25 Leçons de chant, op. 10. 15 vohališ op. 12. 40 Leçons, op. 17.

G. W. Teschner: 18 solfeggi iz vocalizzi melodici.

D. G. Aprile: Exercices pour le vocalisation.

Kandidat mora zapeti daljšo in težjo pesem ali arijo iz klasične in moderne literature, katero si sam izbere.

Pri praktičnem nastopu uči določene za dijaka znane pesmice, — mora pri tem popravljati napake v prednašanju, kakor tudi napačnega nastavka. — Dalje mora praktično z nastopom pokazati, da zna poučevati intonacijo.

Pripomočki: M. Batthe: Hudebni gramatika.

A. Hefman: Intonačni a rhytmické cvičení.

Mladny: Intonačni a rhytmické cvičení.

Kandidat naj je v stanu, da se sam spremlja na klavirju pri solfežah, lažji pesmi ali ariji in to na prvi pogled. —

5. Zborovo petje. Teoretično: 1. Fiziologija glasotvornih organov.

2. Teorija oddiha, vrsta dihanja, delovanje dihanja.

3. Obseg različnih vrst človeškega glasu.

4. Tvorba tonov in resonanca.

5. Vokalizacija in deklamacija. Pomočki kot pri solospěvu.

Praktično: Kot pri solovem petju z malimi izpremembami, ki se nanašajo na poučevanje zborovega petja. Poleg tega še:

1. Spretnost v pouku določene pesmi.

2. Obvladanje in vodenje zbora.

3. Taktiranje, tempo, vokalizacija in deklamacija zbora.

4. Distonacija in njeni vzroki.

5. Zborovo petje homo- in polytono.

6. Poimovanje skladbe kot dokaz ustvarjanja. —

7. Na prvi pogled razložiti poljubno skladbo z ozirom na dinamiko, tekst in deklamacijo. —

Pomočki: B. Jeremiaš: Škola zpěvu. Maks Kobližek: Škola zpěvu.

Ad. Piškaček: Škola zpěvu zboroveho.

Ferd. Sladek: Škola zpěvu. —

6. Klavir. Iz teorije znaj kandidat postane in razvoj glasbila, znati mora

popisati njegove dele in razložiti različno mehaniko.

Domač mora biti v klavirni literaturi, praktični in pedagogični; zna naj samostojno soditi o težjih delih; kakor mu bodi tudi poučevanje tistih lahka stvar.

Praktične zahteve so bolj široko omejene. Obvladati mora seveda pravilno instrument; zna naj razloži različne udare. Igranje skal ravnih, terčnih, sekstnih in decimih mu ne sme delati težav; prav tako mora znati razvezati tri- in četvero-zveke.

Dokazati mora, da zna praktično prednašati. V ta namen zaigra dve umetni skladbi, ki si jih sam izbere, jedno iz predklasične, jedno iz klasično-romantične ali pa iz moderne dobe; jedna imej značaj tehnični, druga pa prednašanja. Pri izbihi skladb naj se ozira predvsem na češke in slovanske skladatelje.

Posameznih, v poštevh prihajajočih skladateljev ne bomo naštevali; jil je preveč, omenim naj le glavne za teorijo: 1. Knichovna Cyrill & Fibich-Malat (1 seš. uvod); O zažizeni piana.

7. Gosli. Teoretično: Popis gosli in posameznih delov. Poznanje znamenitejših pedagogičnih del in njih uporaba na raznih stopnjah pouka.

Praktično: Pravilno držanje telesa, instrumenta in loka, spretnost prstov, obvladanje loka in leg. Igranje enostavnih skal, razvezanih trizvokov v obsegu treh oktav, chromatične škele v prvi legi, dvojekova skala v oktavah in tercah v obsegu oktav. Prednašanje ene izmed Kreutzerjevih etud ali Rodejevih capric. Dalje si izbere in prednaša kandidat točko iz svetovne literature, a se mora predvsem ozirati na češke in slovanske komponiste. Naposled mora prednašati eno skladbo na prvi pogled in zaključiti s praktičnim nastopom poučevanja, ozirajoč se na pedagogična in metodična pravila. Pri tem mu lahko pomaga knjiga J. Buchtele: Vynčovací plán hry houslové.

8. Orglje. Teorija: Razvoj orgelj, nctranja oprema in moderni pripomočki pri postavljanju orgelj. Zadosten razgled po pedagogični literaturi, pravilno poučevanje le-te pri metodičnih postopkih. Praktično: Vsestransko obvladovanje glasbila, prednašanje dveh skladb, ena izmed teh mora biti Bachova, druga moderna s posebnim ozirom na češko ali slovansko literaturo (Kličha, Musil, Skuhersky), igra v basu s številkami po Blažku, improvizaciji, modulaciji, stare in moderne, spremljevanje koral in pesmi, igranje težje skladbe na prvi pogled, praktičen nastop poučevanja.

jemu šolskemu svetu pride učiteljica y — želi podporo v višini mesečne plače in voj. drag. doklade. Na vprašanje, koliko ima plače, petletnin, draginj. doklade, odgovori: »Ah, če bi to vedela!« Da, kdo naj pa ve, če ne ona sama? In takih je med nami vse polno.

Pa če vprašamo dalje kogarkoli, kako je sestavljen krajni, okrajni, ali prehodni višji šolski svet, bi med mlajšimi tovariši, a med tovarišicam sploh, dobil prav malo poveljnih odgovorov. In vendar se v vseh teh korporacijah vladajo za našo kožo, razpravljajo v pretežni večini samo o naših stanovskih zadevah. In ker se sami za sebe dosti ali pa nič ne brigamo, je popolnoma naravno, da sklepajo o nas drugi — ne učitelji, ko bi morali vendar mi imeti tam, kjer gre za našo glavo, prvo in edino besedo.

Ceški tovariši nas, kar se tiče stanovske naobrazbe in pravne zavesti, visoko nadkrijujejo, zato tudi vse drugače občutijo moro dosedanj uprave, kakor mi; zato zahtevajo povsod, da le oni odločajo o svojih zadevah, odtod zahteva po okrožnin in državnih učiteljskih zbornicah.

Z osnovo in delokrogom okrožne učiteljske zbornice se popolnoma strinjamo s tov. Silho. V izrecno stanovskih zadevah odločujemo sami, kakor odločajo notariji, trgovci, obrtniki sami o sebi. Upravni uradnik, ki vodi vse agende, bodi pravnik, načelnik pa šolnik-strokovnjak.

Z uvedbo okrožnih učiteljskih zbornic odpadejo okrajni šolski sveti, odnosno stopijo na njih mesto okrajne učiteljske zbornice, kajti mnenja sem, da bi bile zbornice s 1000 podrejenimi učitelji precej neokretne in razmaha nesposobne. Za naše razmere bi bilo najprikladnejše, če se sedanji okrajni šolski sveti preurede tako, da si učiteljstvo vseh kategorij izvoli po dva zastopnika in vsi skupaj še okrajnega šolnika strokovnjaka, ki je obenem predsednik zbornice. Prideljen okrajni učiteljski zbornici stoji gospodarski odsek, ki si ga izvoli občine same in ki šteje toliko članov kolikor učiteljska zbornica. Vsak oddelek zbora in sklepa o svojih zadevah sam zase, o zadevah pa, ki posejajo v delokrog družega, pa skupno pod predsedstvom vodje okrajnega glavarstva. Članov-civilistov moderna država ne potrebuje. Krajnim šolskim svetom, če že morajo biti, pripadajo rešitve gospodarskih vprašanj šole, v učiteljske zadeve pa se ne smejo nikakor vmešavati in staviti za nastanitev učitelja pogoj poznanja 2 cerkvene in 3 božji zapovedi. Naj so ti časi daleč za nami!

Državna učiteljska zbornica kakor jo predlaga tov. Silka je na mestu na Češkem. Pri nas bomo morali imeti med okrajno in državno učiteljsko zbornico še en člen in ta je deželna učiteljska zbornica za Slovenijo, ki si jo volijo vse kategorije učiteljstva tako kot okrajno. Zbora po potrebi in potrjuje odredbe okrajne zbornice, ali pa jih ukinja, vendar ne končno veljavno. Njen delokrog pa obsega zopet samo zgolj stanovske zadeve. Državni uradnik-pravnik vrši tekoče posle in je odgovoren napram državi, da deluje vedno strogo po zakonu, da deli na vse strani pravico.

Poznam češke nadzornike in vem, da so bili za časa Avstrije tako avstrijski in birokratski, da je naš prosluli Mayer naravnost krotko jagnje napram njim. Odpor proti takim nadzornikom je popolnoma upravičen. Ali ravnotako ne trebamo nadzornikov, ki sestavljajo konfe-

Pripomočki: F. Z. Skuhersky: O za-fizeni varhan.

Ce primerjamo ta izpraševalni red s starim avstrijskim, potem zapazimo, da je v nekaterih točkah izpit lažji, v drugih pa zopet težji. Harmonija je n. pr. mnogo obsežnejša, kot je bila prej, na drugi strani pa je glasbena zgodovina in pa tudi pedagogična stran lažja, posebno vsled odpadlega, največkrat v resnici nesmiselnega memoriranja. Zanimivo je, da se sedaj za učitelja solospesva zahteva mnogo več tehničnega znanja kot prej, to pa vsled tega, da se omeji nestrokovno poučevanje ki je prineslo žal že mnogo nusepohov. Manj tehničnega, a mnogo več pedagogičnega znanja se pa zahteva od pevovodje. Pri drugih predmetih so ostale tehnične znanjeve skoro na isti višini, kandidat pa lahko s tem, da svobodno voli skladbe, ki jih hoče prednašati, pokaže večjo naobrazbo. Pri vseh predmetih pa se povdarja pedagogična naobrazba učiteljev godbe in to je ono kar nas posebno vesele. Ni dovelj, če znam samo kako reči mojstrsko podati, temveč moram tudi vedeti, kako to svojemu učencu vliči v glavo, potem šele morem sami o sebi reči, da sem učitelj godbe.

Novi izpraševalni red, kakor so ga sestavili Čehi, odgovarja vsem modernim zahtevam. Odpravlja nesmiselni mehanizem: poudarja prav krepko pedagogično naobrazbo učiteljev godbe, sestava izpraševalne komisije je vzorna, pravičnost

renčne zapisnike s samimi »naj se pokaže, računata, obravnava i. t. d.«, ki pa ne znajo povedati, kako se popravi napaka, kaj je storiti, da se doseže to in ono. Skratka, nadzornik mora biti prvi strokovnjak med strokovnjaki, ki more tovarišem v vsakem slučaju svetovati kako in kaj, ki zna voditi, a ne z bičem naganjati. Ne hladna karijera, temveč žareč vzor požrtvovalnega dela bodi služba nadzornika.

Silno nujno potrebujemo enotnega disciplinarnega reda, temelječega na modernih temeljih. Disciplinarno preiskavo vodi objektivno in nepristransko pravnik, mešan senat, sestavljen iz učiteljev in sodnikov, izrekaj sodbe. Okrajna učiteljska zbornica je obenem disciplinarna komisija prvega reda, deželna pa drugega. Do danes še velja za učitelje na bivšem Štajerskem, Štajerski disciplinarni zakon, na Koroškem in Kranjskem ga pa sploh nimamo. Tako se obravnavajo disciplinarne zadeve popolnoma slučajno, kar ne more biti baš najbolje ne za preiskovalca, še manj pa za grešnika.

Zaključim! Lepša bodočnost pride, če bo vsakdo strokovnjak na svojem mestu, poznati moramo do pičice svoje pravice, a do pičice vršiti tudi svoje dolžnosti tako napram narodu, kakor šoli, posebno pa napram samim sebi.

Fr. Rant:

Društvo učiteljev slovenskih obrtno—nadaljevalnih šol.

Obrtno-nadaljevalne šole so tekom vojne po večini počivale. Tudi mlado društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol je leglo k začasnemu počitku.

Pravkar sem dobil v roke inventar tega društva. Nujno potrebno se mi zdi, da čimprej obnovimo društveno življenje k skupnemu delu za povzdigo obrtno-nadaljevalnih šol in za osebne koristi obrtno-nadaljevalnega učiteljstva (§ 2. dr. prav.) Potrebno se mi zdi, da zaradi mlajših stanovskih tovarišev povzamem nekaj iz društvene zgodovine. Obstoj društva je potrldo deželno predsedstvo za Kranjsko 16. januarja 1914. št. 36/pol. Ob izbruhu vojne je bilo društvo še v povojih. Štelo je 47 članov iz tedanje Kranjske, Primorske in Štajerske. Odbor, izvoljen na ustanovnem občnem zboru v Ljubljani je bil sledeči: Predsednik: Humeč Dragotin, strokovni učitelj v Krškem in odborniki: Maks Hočevnar, strokovni učitelj v Krškem, Fran Rant, nadučitelj v Radečah, Julij Slapšak, nadučitelj v Radovljici (izstopil 5. marca 1914), Matej Mikuž, učitelj v Tolminu, Fran Pristovšek, učitelj v Zalcu, Anton Likozar, nadučitelj v Ljubljani, Fran Škulj, učitelj v Ljubljani. Do občnega zbora se je priglasilo za pristop pač 34 šol s 116 učitelji, a člani so se zglašali le polagoma. Tovariši »Slomškove Zveze« so zahtevali polovico odbornikov; ker jih niso dobili, so proglasili društvo za politično pristansko in odklanjali pristop.

Odbor je imel 1. februarja 1914. sejo na Zidanem mostu in razmotrival šolska vprašanja in stanovske zadeve za I. občni zbor, ki naj bi bil tekom velikih počitnic 1914. v Ljubljani. Preprečila ga je vojna. Od tedaj je društveno delo počivalo.

Poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani namerava glede odlokov 3. septembra 1919. in 25. junija 1919. v šolskem letu 1919/20. zopet vzpostaviti in po možnosti razširiti pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah in postaviti te prepotrebne nižje

gleda izza vsake besede, upošteva predvsem domačine, — glasbenike, skuša splošno in strokovno naobrazbo učiteljev godbe dvigniti, poglčiti in prepojit s čistim češkim duhom, da zadostijo splošni zahtevi po večji kulturi. Ena smer pa je že sedaj naznačena, ki jo bode treba v prihodnosti prav gotovo izvesti, namreč ta, da bode tudi pri teh skušnjah razločevati višjo in nižjo skupino, prav tako kot je n. pr. meščanska šola različna od ljudske.

Namenoma sem obširneje razpravljaj o izpraševalnem redu za učitelje godbe, kakor je za prehodno dobo na Češkem v veljavi, ker sem prepričan, da se eden ali drugi med tovariši pripravljaja za tak izpit in ne ve, kam bi se obrnil. Iz tega, kar sem povedal, se lahko popolnoma informira in še enkrat kontrolira, če ima že vse v mezincu.

Bratje Čehi gredo Jugoslovanom, posebno nam Slovencem, v vsem in povsodi na roko, zato naj si oni, ki je že pripravljen, ali se pripravljaja, radi jezika ne dela nobenih skrbi; saj dela izpit lahko v katerikoli jeziku, slovenskih tolmačev je pa v Pragi tudi dovolj.

Mladini tovarišem bi posebno nujno svetoval, naj se poprimajo, če imajo veselje, in čimprej položijo izpit; glasbenih učiteljev nam prav tako manjka kot meščanskih ali ljudskošolskih. Za informacije sem rad na razpolago.

obrtušolske zavode na zanesljivo materialno podlago. Pri tej vzpostavitvi in razširjenju obrtno-nadaljevalnih šol hoče in mora imeti besedo tudi njihov glavni činitelj — obrtno-nadaljevalno učiteljstvo, ki najbolje pozna bitje in žitje teh šol.

Zato nasvetujem: V najkrajšem času, vsaj tekom oktobra naj skliče sedanji odbor v Ljubljani občni zbor društva. Odbornike pa pozivam, da meni ali tov. Maksu Hočevnar v Krškem prijavijo svoje mnenje, oz. predloge o mojem nasvetu.

Prijave novih članov sprejemam kot začasnih blagajnik. Članarine ni treba vpošiljati, ker jo bo določil občni zbor.

ALBIN SPREITZ:

Čitajmo časnike v osnovni šoli.

Ta zahteva ni nikakršna novotarija. Zapradoevropski in ameriški vzgojni sistem je sprejel tudi čitanje časnikov v svoj program kot sredstvo za izpopolnitev državlanske vzgoje. Državlanska vzgoja pa je geslo moderne šole! — Tudi stari — sedaj še veljavni — avstrijski šolski zakonik zahteva v § 1 nekaj sličnega, dasi prav še ne vsebuje te besede in tega pojma. Patrijotična in državljanska vzgoja se dopolnjujeta, »sta le en okvir ene in iste podobe!« Stremljenje gre za očutenje v ljubezen do domovine in v požrtvovalnost za njo.

Ad rem. — Učenci na višji stopnji osnovne šole kaj radi pišejo prosto spisje. Letos sem dal v 6. razredu temo: »Kaj rad-a čitam.« — Posnamem iz 28. spisov sledeče: 8 učenecv + 4 učenec (v izločeno vsakršnega medsebojnega vplivanja) čita doma časnike, da zve 1. kaj se godi novega po svetu, 2. Kako bo z mejami naše domovine, 3. kaj delajo Lahi v naših krajih, 4. kdaj bo podpisan mir in 5. kako še bo s cenami raznih življenskih potrebščin. — Ali ne zadostuje zanimanje učenecv samih, da se lotavamo tudi čitanja časnikov, in sicer smoteno? Če čita učenec časnike, ki jih nabavljajo starši ali sorodniki, iste ponajvečkrat napačno ali sploh ne razume, ker so mu tendence raznih listov neznane. Nerazumljenje in nevednost pa je največji demagog naroda. Že Sokrat pravi, »da se proti neumnosti še bogovi zastoj vojskujejo!« — Vzemimo torej mi vzgojitelji časnike raznih strank v roko, presojajmo objektivno dejanski položaj, razbirajmo iz listov res aktualne in umestne članke, ter čitajmo učencem na najvišji stopnji, recimo 1—2 uri na teden glasno naprej, razglablajoč in dopolnjujoč čtivo.* Skoraj vsi listi, a priori z malimi izjemami — prinašajo sleherni važe naredbi, zakone in določbe, ki jih mora vsak v lastnem interesu poznati; prinašajo nasvete in uvaževanja vredne misli gospodarskega značaja, kar je gotovo vsakemu dobrodošlo, posebno pa lastnikom. Učenci bodo doma »z vno« govornili o tem, kar so izvedeli iz raznih listov in starši bodo končno — hvaležni šoli za migljaje. Vez med šolo in domom se bo utrdila. — Že slišim ugovore: »Šola ni politikum in dekla za vse!« — Prav, se strinjam popolnoma! — Saj to tudi ni namen čitanja časnikov v osnovni šoli! — Sleherni človek, bi rekel, čita danes časnike in vendar ne moremo dejati, da se večina ljudi peča s politiko ali da so po čitanju časnikov postali več ali manj skoraj vsi aktivni politiki. — Politične stranke pa itak obravnavamo že v ustavoznanstvu, ko govorimo o parlamentu, kjer zastopajo poslanci interese in stremjenja raznih ljudskih slojev. Da recimo interesi kmetiškega sloja niso vspretni z istimi meščanov ali delavcev, že »čivkajo vrabci na strehah,« ne da bi razumnejši učenci višje stopnje osnovne šole o tem še ne vedeli. — O strankarstvu in njega bojih sevé ne bomo govorili v osnovni šoli. »Nolli turbare circulos meos.« — Učenci bodo uvidevali, da so glasila raznih strank več ali manj prožeta — čeprav so še tako diametralna v nazorih in težnjah — vendarle — tudi z lepo domovinsko ljubeznijo! — Posebno je to značilno v časih grozot in strahot domovine. Kdor je gledel čitanja časnikov v osnovni šoli drugih misli, naj se oglasi s stvarnimi ugovori, saj ničesar ne oktroiramo. —

Tečaja za učitelje meščanskih šol v Ljubljani in Mariboru.

Poverjenik za uk in bogočastje je dovolil z razpisom z dne 28. avgusta 1919, št. 3847, izobraževalna tečaja za učitelje meščanskih šol ter določil naslednje:

* Taki debatni večeri so se prav dobro obnesli v »Čitalnicah« za starejše člane, kjer so se pojasnjevali posamezni izrazi in vprašanja iz dnevnikov brez razlike strank in so zelo priporočljivi. Op. ured.

1. V šolskem letu 1919-20 se ustanovita izobraževalna tečaja za učitelje meščanskih šol na državnih učiteljskih v Ljubljani in v Mariboru, ki se pričneta dne 1. oktobra 1919.

2. Tečaj za učitelje meščanskih šol v Mariboru obsega predmete vseh treh strokovnih skupin, ki se potrebujejo na meščanskih šolah, tečaj v Ljubljani pa predmete 2. in 3. strokovne skupine.

3. Na tečajih v Ljubljani in v Mariboru se dovoli za vsako skupino po 10 učiteljem (učiteljicam) dopust. Učitelji (učiteljice), ki prosijo dopusta, morajo priložiti prošnji zrelostno in usposobljenostno izpričevalo, okrajni šolski nadzornik pa pripiše svoje mnenje o nadarjenosti, pridnosti in sposobnosti prosilčevi (prosilčini). Dovoljenje za dopust daje v vsakem poedinem slučaju višji šolski svet. Stevilo 10 za vsako skupino se ne sme prekoračiti.

Razen učiteljev (učiteljic), ki imajo dopust, smejo obiskovati tečaja tudi učitelji (učiteljice), ki poučujejo na šolah v Ljubljani ali v Mariboru ali pa v okolici teh mest in ki se lahko udeležujejo tečaja, ne da bi potrebovali namestnika (namestnice) v službi.

Obiskovalci tečaja, ki nimajo posebnega dopusta, se lahko vpišejo tudi k predavanjem iz posameznih predmetov, da si izpopolnijo strokovno naobrazbo.

4. Vsak slušatelj, ki namerava delati meščanski izpit, mora izdelati 10 domačih nalog sedanjega obsega, ki se razdele med predmete izbrane skupine. Te naloge pregledno razpravljajo o predelani snovi, poročajo o prečitanih knjigah, rešujejo matematiška vprašanja, izvršujejo prostoročno risbe in risbe iz opisne geometrije, obravnavajo pa tudi lahko učne nastope. Pod istimi pogoji je slušatelj zavezan, da izdeluje domače vaje, čita predpisane knjige in naredi koncem vsakega polletja v razgovoru z učiteljem izpit iz vseh predmetov svoje skupine, takozvani kolokvij.

Kolokvijska izpričevala se pri izpitu za usposobljenost na meščanskih šolah lahko upoštevajo pri končnem redovanju.

5. V mariborskem tečaju se bo poučevalo: pedagogika 3 ure, slovenščina 4 ure, srbohrvaščina 3 ure, prirodopis s kemijskimi poizkusi 4 ure, kemija 2 uri, prirodoslovje 4 ure, zemljepis in zgodovina 4 ure, matematika 3 ure, prostoročno risanje 4 ure, opisna geometrija 2 uri, zdravstvo 1 ura, nemščina (neobvezna z nemškim učnim jezikom) 3 ure.

Na tečaju v Ljubljani: pedagogika, matematika, prostoročno risanje, opisna geometrija, prirodopis s kemijskimi poizkusi, prirodoslovje in zdravstvo z istim številom tedenskih ur kakor v Mariboru.

Učitelji (učiteljice), ki so prosili, da se jih začasno prideli v službovanje kakim meščanski šoli, a se niso prevzeli, naj kratkim potom javijo nadzorniku dr. L. Poljancu, ako se potegujejo tudi za dopust, da bi obiskovali tečaj; drugi pa naj vložijo prošnje v zmislu točke 3. do 5. oktobra 1919 na višji šolski svet.

Iz naše organizacije.

+ Krožek Pedagoškega društva v Krškem — za okoliš št. Jernej zbora v četrtek 2. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v Škocjani pri tovarišu Benedičiču. Tovariši in tovarišice, ki spadate v ta krožek in pa sosedni tovariši, pridite ta dan vsi, pa prav vsi, v Škocjan. — Poleg drugih običajnih točk je na dnevnem redu: Izpreminjevalni predlogi k zakonu o narodnih šolah kraljevstva SHS. Naj se vsak tovariš pripravi na ta referat.

+ Zborovanje učiteljskega društva za velikovski okraj 20. 8. v Velikovu se je razvilo v lepo manifestacijo narodne zavesti koroškega učiteljstva. Na dnevnem redu je bilo predavanje in razgovor o propagandnem delu učiteljstva za plebsit. To je privabilo tovariše iz najbolj oddaljenih krajev na zborovanje. Počastil nas je s svojim obiskom tudi general Maister, naš vzorni voditelj, duša in glava narodne propagande. On in njegov spremljevalec, neumorno delavni tajnik »Nar. sveta«, kapetan dr. Dolar, sta nam dala dragocene nasvete pri našem delovanju za plebsit. K stvari so še govorili predsednik tovariš Magerl, tov. Znidaršič, Močnik i. dr.

V obširnem, stvarnem referatu je nato tov. Paternost razvil smernice in program naše stanovske organizacije. Združitve vsega lugoslovanskega učiteljstva v eno enotno organizacijo mu je samo vprašanje naše politične zrelosti. Skupna, od vsakogar priznana stanovska organizacija pa je le možna, ako se omejuje njen program izključno na stanovske zadeve, ki so vsemu učiteljstvu skupne brez ozira na politično mišljenje in svetovno naziranje. Stanovska organizacija zastopa naše pravne, moralne in materialne interese in težnje, izključuj pa iz svojega delokroga vsa načelna vprašanja spornega značaja. Zastopstvo kulturno-pedagoških teženj prepuščaj posebnim v to svrhu ustanovljenim organizacijam. Bodočnost bo naša, ako bomo v njo korakali stanovsko strnjeni — in edino le tedaj. Politično in kulturno pa se vsak svobodno udeležuj. Duševna unifikacija učiteljstva bi bila samo dokaz njegove idejne revščine.

V debati se je povdarjalo, da bi se morala Zaveza pri doslednem izvajanju teh načel omejit na izdajanje enega samega glasila z izključno stanovsko-politično vsebino. Vsak član pa naj bi imel svobodo, da si naroča kulturno-pedagoške revije po svojem okusu.

Na neko ostro interpelacijo v zadevi učiteljske v Velikovu je pojasnil predsednik tov. Magerl naše stališče v tem vprašanju. Kakor po-